

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibvs Cvram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorvm, 1609

8. Cap. De Horis canonicis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

lè siue illegitimè facere, & non facere paria sunt. Ad extremum, ne quis fortè existimet canones contra non residentes statutos in vñ non esse, eos omnes Concilium Tridentinū innouauit. Nunc præsupposita residentia, cū certissimum sit omnes clericos etiam iusta & legitima causa à residentia excusatos, teneri ad dicendas horas ab Ecclesia statutas, de horis canonicis agendum est.

CAPVT VIII.

DE HORIS CANONICIS.

DE hac materia legendi Dominicus Sotus libr. 10. de iustitia & iure. q. 5. Ioannes Medina in Cod. de pœnitentia tract. 6. de oratione. Martinus Nauarr. omnium longissimè & doctissimè in tractatu de oratione, & horis canonicis. Summissæ in verb. Horæ canonicæ.

Quid nomine horarū canonica-rum intel-ligatur. In primis cognoscendum, nomine horarum, intelligitur officium diuinū certo tempore, vocaliter, ex Ecclesiastica institutione, persoluendum, ab Ecclesiasticis personis.

Dicuntur horæ canonicæ quasi regulares, quia regulariter à sanctis patribus obseruatæ, capit. Quod in re. de pœnitentijs & remissionibus.

Prima Conclusio. Septenarius numerus horarum

farum canonicarum, fundamentum habet ex
 sacris literis, & procedit ex antiquissima tradi-
 tione. Constat ex illo. Psalmi 118. Septies in
 die laudem dixi tibi. De Matutinis Psalm. 62.
 In Matutinis meditabor in te, quia fuisti adiu-
 tor meus, & Psalm. 118. Media nocte surge-
 bam, &c. & Lucae 6. Math. 26. nocte oravit
 Dominus; De Primis. Psal. 19. Ad annuncian-
 dum manè misericordiam tuam; De Ter-
 tia Actor. 2. Spiritus sanctus descendit in A-
 postolos. Quare in Terria dicitur pro hymno.
 Nunc sancte nobis Spiritus. &c. De Sexta.
 Actor. 10. Petrus circa horam sextam ascen-
 dit, vt oraret. De Nona, Actor. 3. Petrus & Io-
 annes ascendebant ad templum ad horam o-
 rationis nonam. De Vesperis. Psal. 140. Diriga-
 tur oratio mea, sicut incensum in conspectu
 tuo, eleuatio manuum mearum sacrificium
 vespertinum; & Saluator cenantibus Apo-
 stolis mysterium sui corporis & sanguinis tra-
 didit; De Completis verò celebrandis. Psalm.
 131. Si ascendero in lectum strati mei, si dede-
 ro somnum oculis meis, &c. donec inue-
 niam locum Domino tabernaculum Deo Ia-
 cob. De horis canonicis tradunt sancti Pa-
 tres. Clemens Pontifex & martyr. lib. 8. Con-
 stitutionum Apostolicarum. capit. 40. Basti-
 lius sermone 1. de institutis monachorum.
 Hieronym. epist. 27. in epitaphio Paulæ, Cas-
 sianus libr. 3. De institutis cœnobarum.

Chrysoft. homil. 59. ad populum. Augustin. in regula 2. capit. 1. S. Benedictus in regula, capit. 16. Isidorus libr. 1. de officijs Ecclesiasticis. cap. 19. Raban lib. 2. de officijs Eccles. & alij alibi. Sunt autem septem horæ institutę ad recolendum beneficiũ redemptionis nostrę illis horis, quibus Dominica passio inchoata, continuata, & consummata, vnde pro memoria, hi ab aliquibus versiculi proponuntur.

*Hęc sunt septenis, propter quę psallimus horis.
Matutina ligat Christum, qui crimina purgat.
Prima replet spiritus, causam dat Tertia mortis.
Sexta cruci necitatus eius Nona bipartit.
Vespera deponit, tumulto Completa reponit.*

Secunda Conclusio. Ad Ecclesię decorem, & populi salutem necessarium fuit clericum instituere, cui competeret præter alia officia nomine totius populi horas canonicas Deo offerre. Ratio, quia enim populus varijs rerum curis & negotijs impeditur, decuit vt, Sacerdotes inter populum, & Deum mediatores, pro populo frequentius orarent, & subsidia necessaria, remissionemque peccatorum à Deo peterent. Vnde Osee 4. Peccata populi comedere dicuntur. Hanc conclusionem Sotus loc. cit. art. 1. ponit & dilatat.

Tertia Conclusio. De recitandis horis canonicis, est præceptum Ecclesiasticum obligans transgredientes ad mortale, capit. Dolentes. de

de celebratione missarum: vbi Pontifex præcipit, in virtute obedientiæ, vt dicatur nocturnum pariter & diurnum officium, & in Clemen. i. eod. tit. In hac conclusione communiter Doctores conueniunt.

Quarta Conclusio. In primis obligantur illi, qui sunt in sacris ordinibus constituti etiam si non habent beneficium Ecclesiasticum. Gloss. & DD. in cap. Presbyt. de celebr. missar. Hinc non obligantur constituti in minoribus, si careant beneficijs.

Quinta Conclusio. Virtute præcepti omnes beneficiati ab Ecclesia, etiam si tantum habeant primam tonsuram tenentur recitare horas, si fructus percipiant, d. cap. fin. 92. Beneficium datur propter officium, capit. fin. de rescript. in 6, & qui altari inseruit, de altari debet viuere, & è contra qui viuut de altari, eidem debet inseruire, capit. Cum secundum Apostolum, de præbendis: Si autem quis habeat beneficium, nec ullos percipit fructus, quia non potest habere ex parte aliorum, vtpote quia est statutum, vt habens beneficium in tali Ecclesia tribus primis annis nihil percipiat, tunc eo tempore non tenetur horas recitare: Si autem ex sua parte causa ponatur, quod fructus non percipiat, tenetur diuinum officium persoluere. Sic communiter sentiunt, DD. Caietanus, Aurea Armilla, & alij in verb. Horæ canonicæ, Nauar. in Manuali Confess. cap.

25. uum. 104. Sotus loco cit. q. 10. art. 3. & alij
alibi,

*Dubium. Quid si redditus beneficij adeo
sint tenues, ut non sufficiant ad su-
stentationem hominis, an quis
tamen teneatur dicere
horas?*

IOANNES à Turrecremata in d. 91. S. An-
tonin. 3. part. tit. 13. capit. 4. §. 1. Syluest. in
verb. Hora. quæst. 2. Cardinalis Clem. 1. de
celebratione missarum. Ioan. Medina in Cod.
de oratione. quæst. 7. Nauarr. in Manuali Con-
fessariorum, capit. 25. numero 102. & de orat.
& horis canonicis, capit. 7. Aurea Armilla &
alij in verb. Horæ canonicæ cum communi
sententia tenent, beneficium quantumuis exi-
guum obligare ad horas canonicas, etiam si
eius fructus non sufficiant, ad sustentatio-
nem miseram. Ab hac communi sententia
Dominicus Sotus discedit, loco citat. artic.
3. Docet Sotus, quod si beneficium, adeo sit
tenuè, ut ferè pro nihilo reputetur, & his
temporibus summam saltè octo ducatorum
non attingat, non obligare ad horas, & hæc
Soti sententia quam nunc recentiores com-
muniter amplectuntur, placet: Quia qui al-
tari inseruit, de altari debet viuere, sed talis
de altari non potest viuere, ergo nec tenetur
inser-

inferuire, & parum pro nihilo reputatur. ca. Reuera. de consecrat. d. 2, & 1, si debitori. ff. de iudicijs. Quod verò alij obijciunt, acceptationem tituli beneficiarij sufficere ad obligationem, & non quantitatem reddituum, non sufficienter verum est, Etenim secundum communem doctrinam, qui habet titulum beneficij, & non potest percipere fructus ex parte aliorum, non tenetur dicere officium. Huius rei non potest alia sufficiens ratio reddi, nisi quia non percipit fructus, nec percipere potest etiam si velit, & tamen iam tenet titulum, ergo ratione acceptionis tituli aliquis non obligatur, sed causa stipendij Ecclesiastici, quia de bonis Ecclesiæ viuit. Vnde sicut qui nihil potest percipere ex parte aliorum, ad nullum officium tenetur; ita qui non potest sufficientem habere sustentationem, non tenebitur ad plenam seruitutem: Si autem beneficium frugali personæ, ad communem viuendi modum sit competens, & alteri non, qui lautius viuere vult, talis tenetur dicere officium: Quia bona Ecclesiæ sunt data ad supplendum necessitatem, non voluptatem. Consultum & tutum tamen est, vt qui tam tenue beneficium possidet, aliquando officium dicat pro prudentia viri boni & timorati.

Pueri etiam, qui beneficia Ecclesiastica possident, si fructus percipiunt, siue per se,
siue

siue per alios, amicos, parentes, aut tutores, aut si per ipsos fiat, quo minus percipiant, tenentur dicere horas, vt Nauar. rectè tradit: Quod si autem adhuc tam parui & inepti sint, quod pensum suæ seruitutis absoluere nequeant, etiam incapaces sunt beneficiorum: Quia indecorum est, vt talis dicatur idoneus ad regendum Ecclesiam, qui nescit gubernare se ipsum, cap. Indecorum. de ætate & qualitat. & nemo debet assumi ad onus, cui impar est. Hinc Concilium Tridentinum pueros inhabilitat ad beneficia Ecclesiastica ante 14. annum. Atque cum determinatio Concilij sit, nemo in ætate dispensare potest, præter Pontificem, aut eum, qui potestatem specialem ab ipso habet dispensandi: Cui rei consentiunt DD. in Clement. Generalem, de ætat. & qualitat. secuti Gloss. ibidem, & Summistæ in verb. Ætas. cum alijs alibi. Ratio autem quare beneficia pueris non sint conferenda ante 14. annum: quia beneficia Ecclesiastica, habent onera annexa, vt laudare Deum, orare, & alia munia Ecclesiastica, quæ pueri ante illam ætatem ob defectum rationis, scientiæ, & prudentiæ ritè peragere nequeunt. De qua materia ad longum disserit Nauarr. in Relect. capit. Si quando, de Rescript. except. 7. qui approbat, ibidem Caietanum, in verb. Beneficium. cum ait. Conferre beneficia Ecclesiastica pueris, existentibus alijs idoneis adultis, non solum
inex-

inexcusabile, sed etiam intolerabile videtur, tum quia pueri in spe tantum sunt idonei, adulti autem in re, tum quia diuinum officium deuotè & studiosè persoluere nesciunt, tum quia hoc reprehenditur in capit. Super inordinata. de præbend. Certissimum autem est, quod beneficia, quando dantur pueris, qui horas persoluere non possunt, siue ipsi pueri, siue eorum parentes, aut tutores fructus percipiant, tenentur ad restitutionem omnium perceptorum, vt infra ostendetur. Si autem Pontifex puero ob indolem: aut expectationem egregiam maiorum: vel aliam iustam causam beneficium conferat, qui necdum potest persoluere horas, & hoc ei constet, ex plenitudine potestatis præsumitur dispensare, vt horas non recitet, donec aptus reddatur.

Sexta Conclusio. Religiosi professi deputati ad chorum, obligantur ad dicendas horas: Dicitur in cōclusionione, deputati ad chorum: quia laici: aut conuersi deputati ad opera seruilia, non tenentur nisi ad orationes, quæ ex præscripto regulæ, aut statutorum proponuntur: dicitur professi, quoniam nouitij ante professionem non sunt obligati. Quod dictum est de religiosis, idem prorsus censendum de monialibus professis ordinatis ad officium chori.

Septima Conclusio. In aliquibus casibus aliquis excusatur à recitandis horis. Sunt autem sequentes.

Primus.

In quibus
casibus ali-
quis excu-
setur à re-
cirandis
horis.

Primus. Quando quis infirmitate, & ad-
uersa valetudine laborat, ita vt non possit re-
citare: aut non sine periculo valetudinis, & in
hac re standum consilio boni, aut timorati
medici: aut alterius viri prudentis, quando
enim notabile damnum timetur, cessat obli-
gatio. Quando autem infirmitas est modica
non excusat; vt doceñt Panorinitan, Inno-
centius, & Hostiens. cap. t. de celebrat. missa-
rum, & communis opinio ibi, & alibi. De cau-
sis excusantibus tractat Nauarr. in Manuali,
cap. 25. num. 100. & latissimè in Manuali, de
oratione & horis canonicis. capit. 11. Nec est
opus post infirmitatem omissas repètere, aut
ab alio recitante audire. Dictum in hac re stan-
dum esse consilio boni & timorati medici:
Quia vt rectè Nauarr. in capit. 11. dicto de ora-
tione. numer. 3. ait, nonnulli ita sunt faciles
in absoluendo ægrotos ad obligatione, & legi-
bus Ecclesiasticis, imò & à Dei præceptis, ac si
eorum ipsimet essent auctores; iuxta illud Am-
brosij de consecr. d. 5. cap. Contraria sunt di-
uinæ conditioni præcepta medicinæ, quæ à ie-
iunio reuocant, lucubrare non sinunt, ab
omni intentione meditationis abducunt,
ita vt qui se medicinis dederit seipsum sibi ab-
neget.

Dubium. An qui non potest omnes horas
dicere ob infirmitatem, teneatur recitare par-
tem, quàm potest, aut saltem cum socio dice-
re,

re, vt mediam partem recitet, & ea quæ socius dicit audiat? Solus Nauar. hoc mouet & resoluit. de orat. ea. dicto à num. 9. Et secundum ipsius doctrinam dico in primis, quod qui potest partē recitare sine valetudinis periculo, debet id facere: Argumentum potest esse à toto ad partem: Sicut qui potest totum dicere, tenetur dicere totū: Ita qui partem; tenetur partem recitare: Deinde vt supra declaratum. Quando quis non potest præceptum Ecclesię in totum adimplere, tenetur pro parte, quam potest perficere: In hac re tamen nemo debet esse nimis scrupulosus: Quia non requiritur, vt homo in moralibus rebus extremum potētiz exerceat, dicimur enim posse, quod commodè & sine probabili corporis periculo possumus. Quod facillè medicus animaduertit, aut etiam ipse ægrotus si prudentia vtatur, facillè cognoscit, an debilitetur notabiliter ex recitatione horarū. Profectò si quis sit ægrotus, & possit tractare alia negocia, & fabulando cum alijs conuersari, non excusabitur, quin Ecclesię & Deo debitum obsequium præstet.

Secundus casus. Qui caret breuiario siue sua culpa, siue absque ea contingat, nec pro tali tempore habere potest, excusatur: quia deest facultas, & ad impossibile nemo obligatur. Qui verò iter faciunt, & secum breuiarium non deferunt, non excusantur à peccato etiā mortali, quia in culpa sunt, quod breuiarium non deferunt.

Tcr-

Tertius casus. Cum superuenit aliqua occupatio subito, vel eo modo, quod non potest providere, nec omitti sine scandalo vel peccato, tunc possunt omitti horæ, ex. gr. si esset necessitas subita horas omittendi ad sedandum tumultum in populo, aut necessitas habendi concionem, quæ si omitteretur, scandalum nasceretur, nec suppetit tempus ad legendum horas & studendum. Nemo tamen excusatur ab horis propter studium, utpote quia regulariter dat operam literis. Quare rectè quædam glossa in pragmatica sanctione, cap. Qualiter horæ canonicæ dicendæ, dixit, Maledictum studium propter quod diuinum officium relinquitur. Nec etiam excusatur, qui peregrinatur, aut iter facit secundum communem.

Quartus casus. Qui fruitor dispensatione Pontificis, quæ ex iusta causa procedit, excusatur à recitandis horis. Quia cum horæ canonicæ sint iuris positivi, Pontifex potest dispensare. Nemini tamen ad hoc suffragatur Episcopalis dispensatio.

Octava Conclusio. Quilibet tenetur dicere officium secundum usum suæ Ecclesiæ: vel Romanæ. Qui autem beneficiatus, debet dicere secundum consuetudinem, & ritum sui Episcopatus, nisi sufficienti licentia fruatur, vel Pontificis, vel proprii Episcopi ad hoc, ut Romano more persoluat. Hæc Conclusio constat ex Bulla Pij Quinti, præfixo breuiario
Roma-

Romano, Soto artic. 4. & Nauarr. de horis can. cap. 21. numer. 23. Religiosi autem dicunt secundum statuta sui ordinis: Ideo etiam tenentur ad officium B. Virginis, mortuorum, aut sanctæ crucis, pro ordinatione statutorum, aut consuetudinis: Quod etiam de alijs intelligendum. Officium autem mortuorum omnes dicere tenentur, in die animarum, ut docet S. Thom. communiter receptus in quodlibet. 6. & vsus Romanæ Ecclesiæ confirmat: Si quis autem ad titulum sui patrimonij ordinatus, nec viuit de beneficio Ecclesiastico, potest dicere officium pro suo placito, dummodo approbatum sit ab Ecclesia, ut directorium lib. 1. capit. 8. & Nauarr. in Manuali Confess. loc. cit. num. 107. docent. Quicquid Sotus sine sufficienti fundamento in contrarium dicat. Hic notandum pro aliquibus, quod dicere nunc officium secundum antiquum Breuiarium Romanum Cardinalis Sanctæ crucis, non licet, quamuis quidam ob breuitatem idem amplectantur.

CAPVT IX.

DE LOCO, TEMPORE, ET
Ordine diuini officij.

PRIMA Conclusio. Personæ deputatæ ad
chorum rationabili cessante causa, debent
dicere